

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Economische Zaken
D.S. Beljaarts
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

www.rechtspraak.nl

datum 3 april 2025
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
cc De staatssecretaris Rechtsbescherming
bijlage(n) 1
onderwerp Advies wetsvoorstel wijziging Rijsoctrooiwet 1995

Geachte heer Beljaarts,

Bij brief van 27 december 2024, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept wetsvoorstel wijziging Rijsoctrooiwet 1995 (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Het Wetsvoorstel strekt tot modernisering van het nationale octrooisysteem en vormt het sluitstuk van een discussie over de inrichting van het nationale octrooisysteem die voortvloeit uit de evaluatie van het Nederlandse beleid met betrekking tot de intellectuele eigendom (IE). Daarnaast geven internationale ontwikkelingen aanleiding om het Nederlandse octrooisysteem kritisch te bezien.

Nederland kent een uitgebreid stelsel van IE-rechten. Deze rechten hebben gemeen dat zij creaties van de menselijke geest beschermen door daar een (tijdelijk) eigendomsrecht aan toe te kennen. IE-rechten zijn belangrijk voor een innovatieve, kennisintensieve en competitieve economie. Het octrooisysteem, als onderdeel van het IE-recht, is een belangrijk instrument om innovatie te stimuleren.

In Nederland wordt een octrooi op dit moment ongetoetst verleend. Gelet op onder meer internationale ontwikkelingen en de wens om versterking van de rechtszekerheid en vereenvoudiging van de procedure is het wenselijk gebleken om te breken met dit systeem en terug te keren naar de procedure van de getoetste octrooiverlening dat voor de Rijsoctrooiwet 1995 (hierna: 'ROW1995') bestond.

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld dat het Octrooiencentrum Nederland (hierna: 'OCNL') een inhoudelijke beoordeling zal geven over de octrooiwaardigheid van een uitvinding waarvoor octrooi wordt gevraagd. Volgens de Memorie van Toelichting (hierna: MvT; p. 22) is een verlening (en afwijzing) van een octrooi een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en om die reden vatbaar voor bezwaar en beroep. In het Wetsvoorstel worden enkele uitzonderingen opgenomen ten opzichte van de algemene regeling in de Awb. Zo kan onder meer door eenieder bezwaar en beroep worden ingesteld en is voor een derde een bezwaartermijn van negen maanden opgenomen.

Tegen de beslissing op bezwaar kan beroep bij de rechtbank Den Haag en vervolgens cassatie bij de Hoge Raad worden ingesteld. Daarnaast blijft het mogelijk om een ten onrechte verleend octrooi, ook als er een bestuursrechtelijke procedure is geweest, via de huidige civielrechtelijke procedure te laten

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2025
pagina 2 van 7

vernietigen. Een partij (ook als deze in de bestuursrechtelijke procedure niet betrokken was) die door de octrooihouder wordt aangesproken op inbreuk op zijn octrooi, kan zich hiertegen verweren met een beroep op nietigheid van het octrooi. De civiele rechtsbescherming staat open bij de rechtbank Den Haag. Tegen die beslissing is hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof Den Haag met vervolgens nog een mogelijkheid van cassatie bij de Hoge Raad.

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om, overeenkomstig het model van de kamers voor het kwekersrecht, voor de rechtbank Den Haag een kamer voor het octrooirecht (kortweg: een octrooikamer) te creëren (artikel 81a van het Wetsvoorstel). Er is een enkelvoudige en een meervoudige octrooikamer. De meervoudige kamer bestaat uit:

- twee rechterlijke ambtenaren met rechtspraak belast; en
- een persoon, niet zijnde rechterlijk ambtenaar, als deskundig lid.

Voor het gerechtshof Den Haag wordt een soortgelijke regeling in artikel 81b van het Wetsvoorstel voorgesteld.

Tenslotte wordt in het Wetsvoorstel, ten aanzien van de bestuursrechtelijke rechtsgang, voorzien in een prejudiciële procedure, zodat rechtsvragen ook in de bestuursrechtelijke procedure net als dat in de civielrechtelijke procedure (op grond van de artikelen 392 tot en met 395 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) het geval is aan de Hoge Raad kunnen worden voorgelegd.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

ADVIES

Samenloop van de bestuursrechtelijke en de civiele procedure

De Raad onderschrijft het belang van de bestuursrechtelijke procedure voor de aanvrager van het octrooi indien dat geheel of gedeeltelijk *wordt geweigerd*. Het is de Raad echter niet duidelijk welke toegevoegde waarde een bestuursrechtelijke procedure heeft in de situatie dat het octrooi door het OCNL geheel of gedeeltelijk *wordt toegekend* en daartegen door een derde belanghebbende wordt geageerd, als de uitkomst van deze procedure geen enkele betekenis heeft voor een daarna ingestelde civiele procedure. De civiele rechter zal in dat geval de zaak helemaal opnieuw beoordelen en is daarbij niet gebonden aan het eerdere oordeel van de bestuursrechter. Welke grotere rechtszekerheid biedt de voorgestelde wijziging dan ten opzichte van een ongetoetst octrooi in de huidige situatie? Zelfs als dezelfde partijen dezelfde argumenten aanvoeren kan dat (in theorie) dan tot verschillende uitkomsten leiden. Daarmee is de civiele procedure een algehele herkansing en is daarmee in feite een hoger beroep bij dezelfde instantie. De vraag is of het wenselijk is dat dezelfde partijen dezelfde argumenten nog een keer kunnen laten beoordelen. Dat kan op die manier het gezag van de bestuursrechter ondermijnen. In de MvT (p. 118) wordt aandacht besteed aan een uitspraak van het College van Beroep voor het

---

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

datum 3 april 2025
pagina 3 van 7

bedrijfsleven (hierna: CBb)² in het kader van het kwekersrecht waarin bezwaren zijn geuit tegen de samenloop van het bestuurs- en civiel recht. Die bezwaren worden in de MvT niet weerlegd.

Daar komt bij dat in het Wetsvoorstel is opgenomen dat zowel de bestuurs- als de civielrechtelijke procedure door dezelfde nog op te richten octrooikamer van de rechtbank Den Haag worden behandeld. Een verschil in de uitkomst van een procedure op basis van dezelfde argumenten van dezelfde partijen tussen de bestuurssector en de civiele sector van de rechtbank kan daarmee niet meer worden verklaard, nu die sectoren verenigd zijn in de octrooikamer. Dit is in het belang van de rechtszekerheid een belangrijk punt. De Raad adviseert in de MvT nadere aandacht aan de voorgaande punten te besteden.

In dit verband wordt nog opgemerkt dat nu hoger beroep in de bestuursrechtelijke kolom ontbreekt, een partij die het niet eens is met het oordeel van de bestuursrechter voor zover het de feitenvaststelling en -waardering betreft alleen een civiele procedure kan starten. Die partij kan immers alleen voor rechtsvragen bij de Hoge Raad terecht. Na het doorlopen van de civiele procedure bij de rechtbank is er dan nog wel een feitelijke instantie bij het gerechtshof en daarna eventueel een cassatieprocedure. Dat betekent concreet dat over dezelfde kwestie tot in wel vier instanties kan worden geprocedeerd. De Raad adviseert het voorgaande mee te nemen in de afwegingen ten aanzien van het Wetsvoorstel op dit punt.

Indien de procedure betreft de *weigering* van het bestuursorgaan een octrooi te verlenen of een *gedeeltelijke weigering* (het octrooi wordt minder breed verleend dan aangevraagd), is de bovenstaande problematiek niet aan de orde. Immers, in die gevallen is een bestuursrechtelijk beroep voor de aanvrager van het octrooi essentieel: het is zijn enige mogelijkheid het recht alsnog (volledig) te verkrijgen.

Octrooikamer rechtbank en gerechtshof Den Haag

Inzet deskundigen

Met het Wetsvoorstel wordt voorzien in de instelling van een kamer voor octrooirecht, zowel bij de rechtbank als het gerechtshof Den Haag. Daarbij wordt het mogelijk gemaakt om deskundige, alleen technisch geschoolde leden te benoemen.

De Raad vraagt zich af wat dit zal betekenen voor de onafhankelijkheid van deze meervoudige kamer. Weliswaar zijn bepaalde artikelen uit de Wet op de Rechterlijke Organisatie en de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren ook van toepassing op deskundigen waardoor in zekere zin de onafhankelijkheid van de deskundige en ook die van de meervoudige kamer wordt gewaarborgd, maar nog niet duidelijk is hoe een en ander in de praktijk daadwerkelijk zal gaan uitwerken. De Raad wijst hierbij bijvoorbeeld op het in 2023 opgerichte Unified Patent Court, waarbij ook met technische rechters wordt gewerkt, die (deels) ook nog werkzaam zijn in de commerciële praktijk. Met het oog op het borgen van de onafhankelijkheid is een ‘Code of Conduct’ opgesteld (zie [Legal Documents | Unified Patent Court](#)). De Raad adviseert in de MvT meer aandacht te besteden aan de positie van de deskundige in de octrooikamer en diens onafhankelijkheid nader te verduidelijken.

Samenstelling Octrooikamer

---

² uitspraak van 12 maart 2019 ([ECLI:NL:CBB:2019:106](#))

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2025
pagina 4 van 7

In het Wetsvoorstel is opgenomen dat de samenstelling van de meervoudige octrooikamer van de rechtbank en het gerechtshof naast twee rechterlijke ambtenaren standaard een deskundige, niet zijnde rechterlijk ambtenaar, kent. De Raad merkt hierbij op dat hij van mening is dat het toevoegen van een deskundige, niet zijnde rechterlijk ambtenaar, optioneel zou moeten zijn. Niet in iedere octrooizaak is het aangewezen zo'n deskundige toe te voegen aan de meervoudige kamer. Als voorbeeld kunnen zaken die naar de aard neerkomen op een licentiegeschil genoemd worden. Bij het roosteren en plannen is flexibiliteit gewenst zodat de beschikbare capaciteit maximaal kan worden benut. De Raad adviseert het Wetsvoorstel op dit punt aan te passen.

Formele gebreken

In de MvT (p. 26) staat onder meer het volgende: “[...] Het is uiteraard niet de bedoeling dat ook procedurele fouten van ondergeschikte aard kunnen leiden tot vernietiging van het bestreden besluit. Dat is op grond van de Awb echter ook niet het geval. Zie hiervoor artikel 6:22 Awb, waarin is geregeld dat ondanks schendingen van een rechtsregel of rechtsbeginsel bij de totstandkoming van het besluit, dit besluit toch in stand kan worden gelaten, indien belanghebbenden daardoor niet zijn benadeeld. In dit verband wordt gewezen op artikel 10, eerste lid, van het Verdrag inzake octrooirecht (ook wel PLT genoemd), welke bepaling verbiedt een octrooi te herroepen vanwege formele gebreken. Een derde wordt geacht niet te zijn benadeeld als niet voldaan is aan een van deze vereisten. Artikel 6:22 Awb brengt ook met zich mee, dat een derde niet met succes bezwaar kan maken tegen een verleend octrooi op de grond dat het octrooi betrekking zou hebben op meerdere uitvindingen, in strijd met het vereiste uit artikel 27 (niet-eenheid). Het is immers niet aannemelijk dat een derde wordt benadeeld indien de betreffende uitvinding door het bestreden (enkele) octrooi wordt beschermd, maar na afsplitsing door een tweede octrooi. wordt gewezen op artikel 10, eerste lid, PLT, welke bepaling verbiedt een octrooi te herroepen vanwege formele gebreken. [...]” De Raad merkt hierover op dat artikel 6:22 van de Awb een ‘kan-bepaling’ is. Dit betekent dat het bestuursorgaan of de rechter een bevoegdheid heeft om het besluit niet te vernietigen wegens vormgebreken als belanghebbenden niet zijn benadeeld. De Raad adviseert om hiermee in het Wetsvoorstel rekening te houden.

Schorsende werking

De Raad wijst op het feit dat de schorsende werking van het beroep van de octrooihouder tegen een verleend octrooi onbeperkt is. Als de octrooihouder het wel eens is met het verleende octrooi maar de reikwijdte daarvan te beperkt vindt vastgesteld, heeft een beroep tot gevolg dat toch het gehele octrooi geschorst zal worden. Kan de octrooihouder dan een voorziening vragen om de schorsing te beperken in die zin dat de bescherming van het deel van het octrooi waarmee de aanvrager het eens is, wel gelding heeft? De Raad adviseert om in de MvT aandacht te besteden aan de gevolgen van de schorsende werking van het beroep van de octrooihouder tegen de verlening van het octrooi.

Concentratie rechtsbescherming

Voor de beoordeling van de keuze om bestuursrechtelijke beroepszaken bij de rechtbank Den Haag te concentreren, zoekt de Raad aansluiting bij zijn [Toetsingskader wettelijke concentratie](#) dat is vastgesteld op 21 september 2011. Hieruit volgt dat concentratie in dit geval mogelijk is als er specifieke deskundigheid is vereist voor de behandeling van de beroepszaken en het gaat om een beperkt aantal zaken per jaar.

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2025
pagina 5 van 7

De Raad voorziet ten aanzien van deze zaken weliswaar dat het aantal zal toenemen nu sprake is van een nieuwe bevoegdheid, maar dat dit aantal niet substantieel zal zijn (zie ook de onderstaande paragraaf Werklast).

Wat betreft de eis van specifieke deskundigheid voor de behandeling van beroepen tegen deze besluiten, is de Raad van mening dat hieraan is voldaan. In de MvT (p. 120) is in dit verband het volgende vermeld: “[...] Zoals hierboven aangegeven, kunnen zowel in een bestuursrechtelijke als in civielrechtelijke procedure dezelfde rechtsvragen aan de orde komen, waardoor – indien gekozen zou worden voor beroep bij de Afdeling in de bestuursrechtelijke procedure – voor uitleg van dezelfde rechtsregels twee hoogste instanties (in de civiele procedures is dat de Hoge Raad) bevoegd zouden worden. Dit is onwenselijk. De keuze voor de rechtbank Den Haag als bestuursrechter is ook om andere redenen een logische, nu de rechtbank jarenlang vertrouwd is met uitgebreide, internationaal geharmoniseerde leerstukken inzake de geldigheid van octrooien. Dezelfde vragen zullen ook in een bestuursrechtelijke beroepsprocedure aan de orde komen, waarbij centraal staat of de uitvinding nieuw en inventief is ten opzichte van de stand van techniek. Daarbij zullen veelal technische vragen opkomen bij het vergelijken van de werking van de technische uitvinding met reeds bekende inrichtingen of werkwijzen uit de stand van de techniek. Deze is bij de rechtbank Den Haag beschikbaar (en wordt door de inzet van technische deskundigen nog versterkt (zie bij artikel I, onderdeel SS). [...]”

Gezien de expertise van de rechtbank Den Haag met deze regelgeving, is concentratie bij deze rechtbank volgens de Raad in dit geval op zijn plaats. In dit verband wijst hij er nog op dat de rechtbank Den Haag nu ook bestuursrechtelijke zaken behandelt die zien op materieel octrooirecht, namelijk zaken over een aanvullend beschermingscertificaat. Deze zaken worden in beginsel behandeld door een gecombineerde kamer van IE-rechters (intellectueel eigendom) en bestuursrechters.

WERKLAST

De Raad verwacht een stijging van de werklast van de rechtspraak (hieronder niet begrepen de werklastgevolgen voor de Hoge Raad). Dit wordt veroorzaakt door de introductie van een nieuwe soort zaak voor de bestuursrechter die bovendien ook complex is. De werklast is voorzien op structureel 650.000 euro. Hieronder volgt een toelichting daarop.

Met het Wetsvoorstel wordt het zogeheten bestuursrechtelijk getoetste octrooi geïntroduceerd. Het verlenen (en afwijzen) van een octrooi wordt een besluit in de zin van artikel 1:3 Awb en om die reden vatbaar voor bezwaar en beroep. Hierbij geldt dat door eenieder bezwaar en beroep kan worden ingesteld en is voor een derde een bezwaartermijn van negen maanden opgenomen. Tegen de beslissing op bezwaar kan beroep bij de rechtbank Den Haag en vervolgens cassatie bij de Hoge Raad worden ingesteld.

De Memorie van Toelichting vermeldt dat het aantal beroepszaken in verband met de introductie van het getoetste octrooi bij de rechtbank per jaar tussen de 17-23 zal belopen. De Raad ziet geen aanleiding daaraan te twijfelen, de berekening gaat daarom uit van 20 extra beroepen. De Raad verwacht dat deze beroepszaken inhoudelijk complexer zullen zijn dan een gemiddelde zaak, octrooizaken vergen meer tijd. De beroepszaken zullen een volle toetsing meebrengen van de wettelijke vereisten van octrooierbaarheid, die ook worden behandeld door een meervoudige kamer voor het octrooirecht met een deskundig lid / technische rechter.

datum 3 april 2025
pagina 6 van 7

De civiele procedure in octrooizaken blijft verder bestaan zonder noemenswaardige gevolgen voor de werklust op dit rechtsgebied.

CONCLUSIE

De Raad onderkent het belang van het Wetsvoorstel. Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm echter op een drietal wezenlijke bezwaren, namelijk de omschreven samenloop van de bestuursrechtelijke en civielrechtelijke rechtsbescherming, de samenstelling van de octrooikamer en de onvoldoende uitwerking van de onafhankelijkheid van de deskundige leden van de octrooikamer. De Raad vraagt u om het Wetsvoorstel op deze drie punten aan te passen en om de overige in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklustgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. A.A.E. Dorsman
Lid Raad voor de rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2025
pagina 7 van 7

BIJLAGE: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

De Raad wijst nog op enkele inconsistenties in de wettekst en de MvT:

* In artikel 81b van het Wetsvoorstel dat ziet op de procedure bij het gerechtshof, wordt verwezen naar artikel 81 van dit wetsvoorstel, de bestuursrechtelijke procedure. Artikel 81a van het Wetsvoorstel, dat ziet op de rechtbank Den Haag, verwijst echter niet naar voormeld artikel 81. Het komt de Raad voor dat in artikel 81a wel zou moeten worden verwezen naar de bestuursrechtelijke procedure van artikel 81. Artikel 81b zou echter alleen naar artikel 80 moeten verwijzen (civielrechtelijke procedure). Geadviseerd wordt het Wetsvoorstel hierop aan te passen.

Verder zou in de toelichting (zie p. 125) betreffende de alinea “[...] Voor de goede orde wordt opgemerkt dat in artikel 81a (nieuw) geen verwijzing is opgenomen naar artikel 81 ROW1995 omdat immers wordt voorgesteld om in bestuursrechtelijke procedures beroep in één instantie open te stellen bij het *gerechtshof* Den Haag, “[...] *gerechtshof* vervangen moeten worden door *rechtbank*.

* In de MvT en de artikelsgewijze toelichting worden het *gerechtshof* en de *rechtbank* herhaaldelijk niet consistent vermeld (zie ook hierboven). Zo staat bijvoorbeeld in paragraaf 7 “Gevolgen voor de handhaving” (MvT, p. 33) dat bij het *gerechtshof* wordt voorzien in de mogelijkheid om technisch gespecialiseerde rechters aan te stellen. Verder is in het “Overzicht van de wijzigingen Rijsoctrooiwet 1995” (MvT, p. 35-38) vermeld dat de bestuursrechtelijke rechtsgang openstaat bij het gerechtshof Den Haag, cassatieberoep bij de Hoge Raad en mogelijkheid tot stellen van prejudiciële vragen. De Raad adviseert de MvT hierop aan te passen.

* Bestuursrechtelijke zaken worden (zonodig) ook behandeld door een meervoudige octrooikamer. Het nieuw in te voeren artikel 81a lid 1 van het Wetsvoorstel zou derhalve niet alleen moeten verwijzen naar artikel 80, eerste en tweede lid van de ROW1995 (civielrechtelijke geschillen) maar ook naar artikel 81 ROW1995 (bestuursrechtelijke geschillen).